

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS PAŽANGOS DEPARTAMENTO
KAIMO REIKALŲ IR DARNIOS PLĖTROS SKYRIUS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ
TURTĄ ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. VIII-359 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-266“ PROJEKTO (NR.TAP-17-539)
(TAIS NR. 17-3256(2))**

PAŽYMA

2017-05-09 Nr. NV-1167

Vilnius

Projekto rengėjas: Žemės ūkio ministerija

Projekto tikslas:

Pateikti Vyriausybės išvadą dėl Seimo narių Andriejaus Stančiko, Kazio Starkevičiaus, Juozo Baublio, Petro Čimbaro, Aurimo Gaidžiūno, Broniaus Markausko, Alfredo Stasio Nausėdos, Vytauto Rastenio, Juozo Rimkaus pasiūlymo tikslinti piliečių nuosavybės teisių į žemę atkūrimo tvarką.

Seimo nariai siūlo į laisvos žemės fondo žemę, kurią 3 metus nepertraukiamai naudojami žemės ūkio veiklos subjektai, atkurti nuosavybės teises, perduodant nuosavybėn neatlygintinai lygiaverčio ploto turėtam žemės plotui, tik šiems piliečiams.

Dabartinė situacija:

Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme nustatyta, kad laisvos žemės fondo žemė, kurią nuo 2004 m. rugpjūčio 7 d. naudoja žemės ūkio veiklos subjektai, atitinkantys Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas sąlygas, t. y. fiziniai asmenys, kurie ne mažiau kaip 3 metus per paskutinius dešimt metų vykdė žemės ūkio veiklą ir yra įregistravę ūkininko ūkį arba turintys žemės ūkio išsimokslinimo diplomą, gali būti perduodama nuosavybėn neatlygintinai lygiaverčio ploto turėtam žemės plotui tik šiems piliečiams.

Projekto esmė:

Projektu siūloma iš esmės pritarti Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-266 nuostatoms ir pasiūlyti jas tobulinti pagal pateiktas pastabas:

papildyti, nustatant, kad nepertraukiamas laisvos žemės fondo žemės naudojimo terminas būtų skaičiuojamas nuo nustatyta tvarka organizuojamo susirinkimo, kurio metu piliečiai, pageidaujantys ir turintys teisę gauti neatlygintinai nuosavybėn žemės sklypą, renkasi projektuojamų lygiaverčių turėtiesiems žemės sklypų vietą, dienos;

tikslinti įstatymo taikymo pereinamąsias nuostatas, numatant kad nuosavybės teisių atkūrimo procedūra laikoma pradėta, jeigu pilietis nustatyta tvarka perduodamą neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam žemės sklypą pasirinko atitinkamoje kadastro vietovėje;

tikslinti numatytą įstatymo įsigaliojimo datą.

Derinimas:

Nutarimo projektas derintas su Teisingumo ministerija.

Teisingumo ministerija siūlo tikslinti projektą siekiant užtikrinti asmenų teisėtų lūkesčių apsaugą ir asmenų lygiateisiškumą bei galimai neatitinka Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 3.5.2 papunkčio priemonės, iki 2019 m. trečiojo ketvirčio užbaigti žemės grąžinimo procesą, įgyvendinimu.

Žemės ūkio ministerija mano, kad dabar galiojanti įstatymo nuostata galimai pažeidžia lygiateisiškumo principus, nes asmenys, kurie valstybinę žemę pradėjo naudoti po 2004 m. rugpjūčio 7 d. ir naudoja iki šiol, nors į žemės investavę į žemės gerinimą ir savybių išsaugojimą, yra blogesnėje padėtyje nei asmenys pradėję žemę naudoti iki 2004 m. rugpjūčio 7 d. Be to Žemės ūkio ministerija mano, kad įstatymo nuostatų nėra pagrindo sieti su Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 3.5.2 papunkčio priemonės įgyvendinimu.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamentas siūlo pakartotinai įvertinti Teisingumo ministerijos pastabas.

Atitiktis Vyriausybės programai:

Projekto nuostatos atitinka Vyriausybės programos III skirsnio „Gyvybingo Lietuvos kaimo išsaugojimas“ Konkurencingas ir pelningas žemės ūkis 100.2 punkto nuostatas „suteikti naujas galimybes nekonkurencingiems kaimo regionams, skatinant žemės ūkio veiklas kaip kaimo vystymo ekonomikos ašį“.

Dalykinio vertinimo išvada:

2017 m. sausio 1 d. duomenimis kaimo gyvenamosiose vietovėse nuosavybės teisės **liko atkurti 7,32 tūkst. piliečių į 10,89 tūkst. ha žemės**, iš kurių 2,62 tūkst. piliečiams į 6,41 tūkst. ha bendro ploto žemės sklypai jau suprojektuoti patvirtintuose žemės reformos žemėtvarkos projektuose.

Laisvos žemės fondą sudaro 271,2 tūkst. ha žemės, iš kurios **apie 157,0 tūkst. ha žemės yra naudojama ūkininkaujančių (žemės ūkio veiklą vykdančių) asmenų.**

Nors nenaudojamos laisvos žemės fondo žemės yra dar 114,2 tūkst. ha, tačiau piliečiai, pageidaujantys ir turintys teisę gauti neatlygintinai nuosavybės lygiaverčius turėtiesiems žemės sklypus, dėl geros agrarinės būklės renkasi ūkininkaujančių asmenų naudojamus įdirbtus valstybinės žemės ūkio paskirties žemės plotus.

Siūlome projektą svarstyti Vyriausybės positarime.

Kaimo reikalų ir darnios plėtros skyriaus patarėjas

A. Zulonas

Arvidas Zulonas, tel. 8 706 63 722, el. p. arvidas.zulonas@lr.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2017-05-02 Nr. 2D-1522 (12.146)
I 2017-02-21 Nr. S-13-445

DĖL VYRIAUSYBĖS IŠVADOS PROJEKTO

Vykdydami Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kanclerio rezoliucija, teikiame Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIP-266“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Pagal Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Nacionalinė žemės tarnyba) skelbiamus duomenis pagal 2017 m. sausio 1 d. būklę: kaimo gyvenamosiose vietovėse nuosavybės teisės liko atkurti 7,32 tūkst. piliečių į 10,89 tūkst. ha žemės, iš kurių 2,62 tūkst. piliečiams 6,41 tūkst. ha bendro ploto žemės sklypai jau suprojektuoti patvirtintuose žemės reformos žemėtvarkos projektuose; Lietuvos Respublikoje yra 271,2 tūkst. ha privatizuojamos laisvos žemės fondo žemės, iš kurios apie 157,0 tūkst. ha žemės yra naudojama ūkininkaujančių (žemės ūkio veiklą vykdančių) asmenų. Nors be ūkininkaujančių asmenų naudojamos žemės yra dar 114,2 tūkst. ha laisvos žemės fondo žemės, tačiau pastebima, kad piliečiai, pageidaujantys ir turintys teisę gauti neatlygintinai nuosavybės lygiaverčius turėtiesiems žemės sklypus, dėl geros agrarinės būklės tendencingai renkasi ūkininkaujančių asmenų naudojamus įdirbtus valstybinės žemės ūkio paskirties žemės plotus, todėl ūkininkaujantys asmenys, netekdami šių žemės plotų, kurie būtini norint vykdyti žemės ūkio veiklą, patiria nuostolių, o valstybė maksimaliai neužtikrina esamų gyvulininkystės, augalininkystės ir kt. ūkių stabilumo.

Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymas priimtas pabrėžiant Lietuvos Respublikos piliečių prieš okupaciją įgytų nuosavybės teisių galiojimą ir tęstinumą, teikiant prioritetą išlikusio nekilnojamojo turto grąžinimui natūra, ir tik jei šios galimybės nėra, teisingai už jį atlyginti (Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo preambulė, 1

straipsnis). Kita vertus, Lietuvos valstybė, siekdama bent iš dalies atkurti teisingumą, tai yra atkurti pažeistas nuosavybės teises, pasirinko ne *restitutio in integrum*, bet ribotą restituciją; teisingumo atkūrimas, kai savininkams kompensuojama už natūra negražinamą išlikusį nekilnojamąjį turtą, yra dvejopas: jis atkuriamas ir savininko, ir visos visuomenės atžvilgiu; okupacinės valdžios neteisėti veiksmai padarė milžinišką žalą ne tik savininkams, kurių nuosavybės teisės buvo paneigtos, bet ir visai visuomenei, visai valstybei; atkuriant teisingumą savininkų atžvilgiu, negali būti nepaisoma teisingumo visos visuomenės, kurios nariai yra ir šie savininkai, atžvilgiu; nuosavybės teisių atkūrimo procese turi būti siekiama asmenų, kuriems atkuriamos nuosavybės teisės, ir visos visuomenės interesų pusiausvyros (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 4 d. nutarimas).

Valstybė, derindama visuomenės grupių – žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų ir piliečių, turinčių teisę atkurti nuosavybės teises į žemę, interesų pusiausvyrą, siekdama maksimaliai užtikrinti žemės ūkio paskirties žemės naudingųjų savybių apsaugą ir bent iš dalies apsaugoti žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, ilgą laiką naudojančių jų įdirbtus valstybinės žemės ūkio paskirties žemės plotus, teisę ir toliau šią žemę naudoti žemės ūkio veiklai, 2009 m. gruodžio 10 d. priėmė Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 ir 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą Nr. XI-543, kuriuo pakeista Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 13 dalis, nustatant joje, kad laisvos žemės fondo žemė, kurią nuo 2004 m. rugpjūčio 7 d. naudoja valstybės paramos įsigyjant žemės ūkio paskirties žemę subjektai, atitinkantys Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo laikinojo įstatymo 2 straipsnyje nurodytas sąlygas, gali būti perduodama nuosavybės neatlygintinai lygiaverčio ploto turėtam žemės plotui tik šiems piliečiams. Tačiau dėl šioje nuostatoje įtvirtinto konkretaus laiko atskaitos taško, ši nuostata neapsaugo minėtos teisės tų asmenų, kurie valstybinę žemę žemės ūkio veiklai pradėjo naudoti po 2004 m. rugpjūčio 7 d. ir naudoja ją iki šiol, nors šie asmenys taip pat šią žemę naudoja jau ilgą laiką ir yra investavę į šios žemės būklės gerinimą, našumo didinimą ir žemės ūkio paskirties žemės naudingųjų savybių išsaugojimą.

Svarbu pažymėti ir tai, kad nuo 2011 m. rugpjūčio 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2011 m. rugpjūčio 17 d. nutarimu Nr. 915 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. balandžio 1 d. nutarimo Nr. 385 „Dėl žemės reformos vykdymo kaimo gyvenamojoje vietovėje“ pakeitimo“ sustabdytas prašymų pirkti valstybinę žemės ūkio paskirties žemę priėmimas, o nuo 2014 m. gegužės 1 d. įsigaliojusiu Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo laikinojo įstatymo Nr. IX-1314 pakeitimo 2014 m. balandžio 24 d. įstatymu Nr. XII-854 valstybė apsisprendė likusias laisvos valstybinės žemės ūkio paskirties žemės neparduoti, o sudaryti galimybę ją nuomotis.

Dėl pasikeitusių valstybinės žemės ūkio paskirties žemės disponavimo sąlygų ir šiuo metu galiojančios, tačiau dalies visuomenės atžvilgiu neveiksmingos minėtos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 13 dalies

nuostatos, nebeužtikrinama visuomenės grupių – žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų ir piliečių, turinčių teisę atkurti nuosavybės teises į žemę, interesų pusiausvyrą. Priėmus Įstatymo projektą, būtų bent iš dalies apsaugota visų žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, ilgą laiką naudojančių jų įdirbtus valstybinės žemės ūkio paskirties žemės plotus, teisė ir toliau šią žemę naudoti žemės ūkio veiklai, o tai skatintų šiuos asmenis investuoti į žemės ūkio gamybos našumo didinimą, aplinką ir dirvožemį tausojančių priemonių ir naujausių mokslo pasiekimų taikymą žemės ūkyje.

Kadangi trejus metus norint išlaikyti gerą agrarinę žemės ūkio paskirties žemės būklę reikalingi nemaži finansiniai ištekliai, Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje nurodomas ne trumpesnis nei 3 metų nepertraukiamo laisvos žemės fondo žemės naudojimo terminas būtų pakankamas, siekiant užtikrinti visuomenės grupių – žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų ir piliečių, turinčių teisę atkurti nuosavybės teises į žemę, interesų pusiausvyrą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bei į tai, kad Įstatymo projektu pakeista Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 13 dalis nebūtų taikoma sprendžiant dėl išlikusio nekilnojamojo turto grąžinimo natūra, Nutarimo projektu siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projekto nuostatoms, pasiūlant jas tobulinti pagal Nutarimo projekte išdėstytas pastabas.

Nutarimo projektas neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, patvirtintai Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Kadangi šiuo Nutarimo projektu teikiama išvada dėl jau parengto ir Lietuvos Respublikos Seime užregistruoto įstatymo projekto, Nutarimo projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma neteikiama.

Nutarimo projektu neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

Nutarimo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Nutarimo projekte nėra įtvirtinta naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

Nutarimo projektas teiktas derinti Teisingumo ministerijai. Į Teisingumo ministerijos 2017-03-30 raštu Nr. (1.6.) 25-234 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-266“ projekto“ pateiktas pastabas ir pasiūlymus atsižvelgta iš dalies, motyvus, dėl kurių į dalį pastabų ir pasiūlymų nebuvo atsižvelgta, išdėstant derinimo pažymoje.

Nutarimo projektas yra paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo Teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemyje (http://www.lrs.lt/tais_tapis/). Pastabų ir pasiūlymų iš visuomenės negauta.

Nutarimo projektą parengė Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Žemės ir išteklių politikos departamento (direktorius Algirdas Sereika, tel. 239 1338) Žemės tvarkymo ir administravimo skyriaus (vedėja Laima Kasparavičiūtė, tel. 239 1354) patarėja Neringa Tamonienė, tel. 239 1357, el. p. neringa.tamonienė@zum.lt.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 2 lapai.
2. Derinimo pažyma, 3 lapai.

Ministras

Bronius Markauskas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ TURĄ ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. VIII-359 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-266

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2016 m. birželio 29 d. sprendimo Nr. SV-S-1597 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 2 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutaria:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-266 (toliau – Įstatymo projektas) nuostatomis ir pasiūlyti jas tobulinti pagal šias pastabas:

1. Pasikeitusios valstybinės žemės ūkio paskirties žemės disponavimo sąlygos (nuo 2011 m. rugpjūčio 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2011 m. rugpjūčio 17 d. nutarimu Nr. 915 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. balandžio 1 d. nutarimo Nr. 385 „Dėl žemės reformos vykdymo kaimo gyvenamojoje vietovėje“ pakeitimo“ sustabdytas prašymų pirkti valstybinę žemės ūkio paskirties žemę priėmimas, o nuo 2014 m. gegužės 1 d. įsigaliojusi Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo laikinojo įstatymo Nr. IX-1314 pakeitimo 2014 m. balandžio 24 d. įstatymu Nr. XII-854 valstybė apsisprendė likusios laisvos valstybinės žemės ūkio paskirties žemės neparduoti, o sudaryti galimybę ją nuomotis) ir šiuo metu galiojanti, tačiau dalies visuomenės atžvilgiu neveiksminga Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo (toliau – Atkūrimo įstatymas) 4 straipsnio 13 dalies nuostata, kurioje įtvirtinta konkreti data, nuo kurios naudojama valstybinės žemės ūkio paskirties žemė perduodama neatlygintinai nuosavybėn lygiaverčiu turėtajam žemės plotu tik šią žemę naudojantiems Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo (toliau – Įsigijimo įstatymas) 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas sąlygas atitinkantiems piliečiams, pageidaujantiems ir turintiems teisę gauti neatlygintinai nuosavybėn žemės sklypą, nebeužtikrina visuomenės grupių – žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, ilgą laiką naudojančių jų įdirbtus valstybinės žemės ūkio paskirties žemės plotus, ir piliečių, turinčių teisę atkurti nuosavybės teises į žemę (toliau – asmenys), interesų pusiausvyros. Nors derinant asmenų interesų pusiausvyrą, Įstatymo projektu siūloma pakeisti Atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 13 dalį ir nustatyti, kad laisvos žemės fondo žemė, kurią ne mažiau kaip 3 metus nepertraukiamai naudoja žemės ūkio veiklos subjektai, atitinkantys Įsigijimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas sąlygas, gali būti perduodama nuosavybėn neatlygintinai lygiaverčio ploto turėtam žemės plotui tik šiems piliečiams, tačiau Įstatymo projektu neapibrėžus, nuo kurio momento galėtų būti skaičiuojamas Įstatymo projektu keičiamo Atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje nurodomas ne trumpesnis nei 3 metų nepertraukiamo laisvos žemės fondo žemės naudojimo terminas,

nebus užtikrinama asmenų teisėtų lūkesčių apsauga ir asmenų lygiateisiškumas. Atsižvelgiant į tai bei į tai, kad piliečiai, pageidaujantys ir turintys teisę gauti neatlygintinai nuosavybės žemės sklypą, konkrečią projektuojamų lygiaverčių turėtiesiems žemės sklypų vietą, renkasi teisės aktų, reglamentuojančių žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimą ir įgyvendinimą, nustatyta tvarka organizuojamo susirinkimo metu, Įstatymo projekto 1 straipsnyje dėstomą Atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 13 dalį tikslinga papildyti, nustatant, kad ne trumpesnis nei 3 metų nepertraukiamo laisvos žemės fondo žemės naudojimo terminas būtų skaičiuojamas nuo teisės aktų, reglamentuojančių žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimą ir įgyvendinimą, nustatyta tvarka organizuojamo susirinkimo, kurio metu piliečiai, pageidaujantys ir turintys teisę gauti neatlygintinai nuosavybės žemės sklypą, renkasi projektuojamų lygiaverčių turėtiesiems žemės sklypų vietą, dienos.

2. Pastebėtina, kad Įstatymo projekto 2 straipsnio 3 dalyje numatomos pereinamosios nuostatos siejamos tik su Atkūrimo įstatymą įgyvendinančiame poįstatyminiame teisės akte reglamentuojamu pretendentų susirinkimo metu parašu išreikštu pasirinkimu. Kadangi turėtų būti užtikrinami ne tik minėtose Įstatymo projekto nuostatose nurodyti, bet ir kitų asmenų, kurių atžvilgiu iki Įstatymo projekto įsigaliojimo pradėti perduodamo nuosavybės neatlygintinai lygiaverčio ploto turėtam žemės plotui veiksmai, teisėti interesai, Įstatymo projekto 2 straipsnio 3 dalį tikslinga išdėstyti taip:

„3. Iki šio įstatymo įsigaliojimo pradėtos nuosavybės teisių atkūrimo procedūros užbaigiamos pagal iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusias Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo nuostatas. Nuosavybės teisių atkūrimo procedūra laikoma pradėta, jeigu pilietis, pageidaujantis ir turintis teisę gauti neatlygintinai nuosavybės žemės sklypą, teisės aktų, reglamentuojančių žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimą ir įgyvendinimą, nustatyta tvarka perduodamą neatlygintinai nuosavybės lygiavertį turėtajam žemės sklypą pasirinko atitinkamoje kadastro vietovėje.“

3. Svarbu pažymėti, kad Įstatymo projektas Lietuvos Respublikos Seime bus svarstomas jau po Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalyje numatytos įstatymo įsigaliojimo datos, todėl Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos datos turėtų būti tikslinamos.

Ministras Pirmininkas

Žemės ūkio ministras

Žemės ūkio ministerijos
Teisės departamento direktorius

Andrius Burlėga
2018-04-25

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO VALDYBA

**SPRENDIMAS
DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ IŠVADŲ**

2017 m. vasario 15 d. Nr. SV-S-102
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo valdyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 ir 145 straipsniais ir atsižvelgdama į Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto siūlymą, n u s p r e n d ž i a:

Prašyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateikti Lietuvos Respublikos Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų:

1. Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 38 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3269.
2. Lietuvos Respublikos nacionalinės teismų administracijos įstatymo Nr. IX-787 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3272.
3. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 55 ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-259.
4. Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-266.

Seimo Pirmininkas

Viktoras Pranckietis

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ TURTĄ
ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. VIII-359 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, pirminiai jo siūlytojai ir asmenys, dalyvavę rengiant ar tobulinant projektą:

Įstatymo projektas parengtas reaguojant į ūkininkų skundus. Šiuo metu galiojantis teisinis reglamentavimas nesuteikia ilgalaikių garantijų naudoti valstybinę žemės ūkio paskirties žemę žemės ūkio subjektams, kurie ją keletą metų naudojo, prižiūrėjo ir į ją investavo - dažnai tokia įdirbta žemė perduodama piliečiams nuosavybėn pagal išvadas dėl valstybės išperkamos žemės išsikėlimo į kitą vietovę.

Įstatymo projekto tikslas – užtikrinti teisę ilgą laiką dirbantiems valstybinę žemės ūkio paskirties žemę ūkininkams toliau ją naudoti žemės ūkio veiklai.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorius – Seimo Kaimo reikalų komitetas, rengėjas - Žemės ūkio ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje numatyta, kad laisvos žemės fondo žemė, kurią nuo 2004 m. rugpjūčio 7 d. naudoja žemės ūkio veiklos subjektai, atitinkantys Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas sąlygas, gali būti perduodama nuosavybėn neatlygintinai lygiaverčio ploto turėtam žemės plotui tik šiems piliečiams. Analogiškos nuostatos įtvirtintos ir Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 1057 „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma numatyti, kad laisvos žemės fondo žemė, kurią ne mažiau kaip 3 metus nepertraukiamai naudoja žemės ūkio veiklos subjektai, atitinkantys Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas sąlygas, gali būti perduodama nuosavybėn neatlygintinai lygiaverčio ploto turėtam žemės plotui tik šiems piliečiams.

Priėmus Įstatymo projektą valstybinę žemę naudojančioms ūkininkams bus užtikrinta teisė ją toliau naudoti žemės ūkio veiklai ir sudarytos palankesnės sąlygos racionaliai naudoti šią žemę.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų priimto Įstatymo pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas Įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo įgyvendinimas neturės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą reikės keisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimą Nr. 1057 „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų“.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte nėra įtvirtinta naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštaruja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos bei Europos Sąjungos dokumentų nuostatomis.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1057 „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų“ pakeitimo projektą parengs Žemės ūkio ministerija.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų lėšų iš biudžeto nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados
Negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai: „nuosavybės teisių atkūrimas“, „žemė“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia Seimo nariai:

Andriejus Stančikas

Kazys Starkevičius

Juozas Baublys

Petras Čimbaras

Aurimas Gaidžiūnas

Bronius Markauskas

Alfredas Stasys Nausėda

Vytautas Rastenis

Juozas Rimkus

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ TURTĄ
ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. VIII-359 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2017 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 4 straipsnio 13 dalį ir ją išdėstyti taip:

„13. Laisvos žemės fondo žemė, kurią ne mažiau kaip 3 metus nepertraukiamai naudoja žemės ūkio veiklos subjektai, atitinkantys Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas sąlygas, gali būti perduodama nuosavybėn neatlygintinai lygiaverčio ploto turėtam žemės plotui tik šiems piliečiams.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2017 m. gegužės 1 d.
2. Vyriausybė iki 2017 m. balandžio 30 d. priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.
3. Šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstytos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 13 dalies nuostatos netaikomos, jeigu asmuo iki šio įstatymo įsigaliojimo Žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimo ir įgyvendinimo metodikos, patvirtintos Žemės ir miškų ūkio ministerijos 1998 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. 207 „Dėl Žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimo ir įgyvendinimo metodikos patvirtinimo“, nustatyta tvarka pretendentų susirinkimo metu pasirinko žemės sklypą teritorijoje, kurioje yra žemės ūkio veiklos subjekto, atitinkančio Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas sąlygas, ne mažiau kaip 3 metus nepertraukiamai naudojama laisvos žemės fondo žemė, tai patvirtindamas parašu žemės reformos žemėtvarkos projekto svarstymo su pretendентаis gauti žemės žiniaraštyje.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Teikia Seimo nariai:

Andriejus Stančikas

Kazys Starkevičius

Juozas Baublys

Petras Čimbaras

Aurimas Gaidžiūnas

Bronius Markauskas

Alfredas Stasys Nausėda

Vytautas Rastenis

Juozas Rimkus

LIETUVOS RESPUBLIKOS
PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ TURĄ
ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. VIII-359 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2017 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 4 straipsnio 13 dalį ir ją išdėstyti taip:

„13. Laisvos žemės fondo žemė, kurią ~~nuo 2004 m. rugpjūčio 7 d.~~ **ne mažiau kaip 3 metus nepertraukiamai** naudoja žemės ūkio veiklos subjektai, atitinkantys Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas sąlygas, gali būti perduodama nuosavybėn neatlygintinai lygiaverčio ploto turėtam žemės plotui tik šiems piliečiams.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2017 m. gegužės 1 d.
2. Vyriausybė iki 2017 m. balandžio 30 d. priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.
3. Šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstytos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 13 dalies nuostatos netaikomos, jeigu asmuo iki šio įstatymo įsigaliojimo Žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimo ir įgyvendinimo metodikos, patvirtintos Žemės ir miškų ūkio ministerijos 1998 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. 207 „Dėl Žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimo ir įgyvendinimo metodikos patvirtinimo“, nustatyta tvarka pretendentų susirinkimo metu pasirinko žemės sklypą teritorijoje, kurioje yra žemės ūkio veiklos subjekto, atitinkančio Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas sąlygas, ne mažiau kaip 3 metus nepertraukiamai naudojama laisvos žemės fondo žemė, tai patvirtindamas parašu žemės reformos žemėtvarkos projekto svarstymo su pretendентаis gauti žemės žiniaraštyje.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Teikia Seimo nariai:

Andriejus Stančikas

Kazys Starkevičius

Juozas Baublys

Petras Čimbaras

Aurimas Gaidžiūnas

Bronius Markauskas

Alfredas Stasys Nausėda

Vytautas Rastenis

Juozas Rimkus

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

2017-03-20 Nr. (1.6.)2T-234
[2017-03-20 Nr. 2D-989(12.146)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ TURTĄ ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. VIII-359 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-266“ PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, pagal kompetenciją išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-266“ projektą (toliau – projektas), teikia šią teisinę išvadą.

1. Atkreiptinas dėmesys, jog, kaip yra konstatavęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, pradėjus atkurti nuosavybės teises piliečiams atsirado teisėtas lūkestis, kad jie galės įstatymo nustatytais sąlygomis ir tvarka atkurti nuosavybės teises į išlikusį nekilnojamąjį turtą, o valstybė prisiėmė konstitucinę pareigą vykdyti (tęsti) pradėtą restituciją tol, kol nuosavybės teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą įstatymo nustatytais sąlygomis ir tvarka bus atkurtos visiems piliečiams, turintiems teisę atkurti nuosavybės teises (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. liepos 5 d. nutarimas). Be to, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, aiškindamas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnį, ne kartą yra konstatavęs, jo įstatymu nustatydamas nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo būdus, sąlygas ir tvarką, įstatymų leidėjas yra saistomas Lietuvos Respublikos Konstitucijos normų ir principų, *inter alia* Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio, įtvirtinančio nuosavybės teisių apsaugą, 29 straipsnio, garantuojančio asmenų lygiateisiškumą, konstitucinio teisinės valstybės principo, apimančio teisinį aiškumą, teisinį tikrumą, teisinį saugumą, teisėtų lūkesčių apsaugą ir kitus reikalavimus; įstatymų leidėjas taip pat yra saistomas kitų Lietuvos Respublikos Konstitucijos normų ir principų (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. rugpjūčio 23 d., 2010 m. gruodžio 22 d., 2013 m. gegužės 30 d., 2014 m. spalio 30 d. nutarimai).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bei įvertinant tai, kad Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIIIIP-266 (toliau – Įstatymo projektas) keičiamas Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 4 straipsnio 13 dalies teisinis reguliavimas bus taikomas *vienai asmenų grupei*, t. y., tam tikras sąlygas atitinkantiems žemės ūkio veiklos subjektams, turintiems teisę į perduodamą nuosavybės neatlygintinai lygiavėčio ploto turėtam žemės plotui žemė, bei tai, jog priėmus Įstatymo projektą skirtingose padėtyse atsidurtų asmenys, atitinkantys Įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje numatytas

100 Atkurtai
Lietuvai

sąlygas, taikomas nuo 2004 m. rugpjūčio 7 d. iki 2017 m. balandžio 30 d., ir asmenys, kuriems būtų taikomas Įstatymo projekto teisinis reguliavimas, manytina, kad Įstatymo projektu galėtų būti neužtikrinami visų, teisę į perduodamą nuosavybės neatlygintinai lygiavėrio ploto turėtam žemės plotui žemę turinčių asmenų teisėti lūkesčiai bei lygiateisiškumas. Siūlytina išvardintais aspektais įvertinti Įstatymo projektą ir atitinkamai patikslinti projektą.

2. Taip pat atkreiptinas dėmesys, jog Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje kalbama apie ne trumpesnį nei 3 metų nepertraukiamo laisvos žemės fondo žemės naudojimo terminą, tačiau šis terminas galėtų būti suprantamas kaip nesuderinamas su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 3.5.2 papunktyje nurodomu, iki 2019 m. trečiojo ketvirčio atliktinų žemės grąžinimo proceso užbaigimu. Kartu pastebėtina, jog Įstatymo projektu nėra apibrėžiama, nuo kurio momento galėtų būti skaičiuojamas Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje nurodomas ne trumpesnis nei 3 metų nepertraukiamo laisvos žemės fondo žemės naudojimo terminas, t. y., Įstatymo projekto teisinio reguliavimo priemonėmis numatomas galimai *lex retro non agit* principo neatitinkantis teisinis reguliavimas. Siekiant užtikrinti asmenų teisėtų lūkesčių apsaugą ir asmenų lygiateisiškumą, siūlytina išvardintais aspektais įvertinti Įstatymo projektą ir patikslinti projektą.

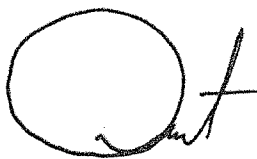
3. Pastebėtina, jog Įstatymo projekto 2 straipsnio 3 dalyje numatomos pereinamosios nuostatos siejamos tik su Įstatymą įgyvendinančiame poįstatyminiame teisės akte reglamentuojamu pretendentų susirinkimo metu parašų išreikštu pasirinkimu. Manytina, jog turėtų būti užtikrinami ne tik minėtose Įstatymo projekto nuostatose nurodyti, bet ir kitų asmenų, kurių atžvilgiu iki Įstatymo projekto įsigaliojimo pradėti perduodamo nuosavybės neatlygintinai lygiavėrio ploto turėtam žemės plotui veiksmai, teisėti interesai.

4. Pastebėtina, jog Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nėra nurodoma, dėl kokių priežasčių Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje nurodomas ne trumpesnis nei 3 metų nepertraukiamo laisvos žemės fondo žemės naudojimo terminas (pvz., nepasisakoma, dėl šio termino pakankamumo). Siūlytina šiuo aspektu įvertinti Įstatymo projektą.

5. Pastebėtina, kad projekte dėstomi argumentai iš esmės galėtų būti laikomi nesukuriančiais teisinės pridėtinės vertės. Siūlytina šiuo aspektu patikslinti projektą ir projekto trečioje, ketvirtoje, penktoje ir šeštoje pastraipose dėstomus argumentus perkelti į projekto teikimo dokumentus. Be to, atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto teisinis reguliavimas taikytinas tik vienai, keičiamo Įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje nurodomai asmenų grupei, siūlytina kaip nesusijusių su Įstatymo projekto teisiniu reguliavimu atsakyti projekto argumentų, susijusių su asmenų, kuriems atkuriamos nuosavybės teisės, ir *visos visuomenės* interesų pusiausvyros siekimu (ketvirtoji projekto pastraipa), bei projekto šeštojoje pastraipoje nurodomo žodžio „*visų*“.

6. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento Įstatymo projektui pateiktos išvados 1 punkte išdėstytus argumentus, bei tai, kad projektu formuojama Lietuvos Respublikos Vyriausybės pozicija pritarti Įstatymo projektui, siūlytina papildyti projekto teikimo dokumentus, pateikiant informaciją, kiek konkrečiai asmenų netektų galimybės gauti laisvos žemės fondo žemės priėmus Įstatymo projektą bei kiek laisvos žemės fondo žemės galėtų prireikti Įstatymo projekto įgyvendinimui.

Teisingumo viceministras

Donatas Matuiza

Asta Gedzevičiūtė, (8 5) 266 9881, el. p. a.gedzeviciute@tm.lt

Originalas nebus siunčiamas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS DEPARTAMENTAS
IŠVADA**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ
TURĄ ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. VIII-359 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-266“ PROJEKTO (TOLIAU- PROJEKTAS)
(TAP NR. 17-539; TAIS NR. 17-3256(2))**

2017-05-08 Nr.NV-1160

Vilnius

Įvertinę Vyriausybei teikiamo Projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams, teisės technikos reikalavimams, bei atsižvelgdami į tai, kad nėra atsižvelgta į esmines Teisingumo ministerijos pastabas, siūlome pakartotinai jas įvertinti ir atitinkamai tikslinti Projektą, juolab, kad paaiškinimai pateikti dėl pastabų kelia rimtų abejonių.

Atsižvelgiant į Seimo Teisės departamento ir Teisingumo ministerijos pateiktas abejones dėl įstatymo projektu siūlomo teisinio reguliavimo atitikimo Konstitucinio Teismo doktrinai bei Vyriausybės programai, abejojame ar išvadoje formuluojamas siūlymas „iš esmės pritarti“ įstatymo projektui yra pagrįstas ir tinkamas.

Teisės departamento direktoriaus pavaduotojas

Aleksandr Radčenko

Jolanta Bernotaitė, tel. 8 706 63 771, el. p. jolanta.bernotaite@lr.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ TURĄ ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. VIII-359 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-P-266“ PROJEKTO

DERINIMO PAŽYMA

Institucijos pavadinimas, rašto data ir registracijos numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie nepriimtas pastabas ir pasiūlymus
Teisingumo ministerijos 2017-03-30 raštas Nr. (1.6.) 25-234 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-P-266“ projekto“	1. Atkreiptinas dėmesys, jog, kaip yra konstatavęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, pradėjus atkurti nuosavybės teises piliečiams atsirado teisėtas lūkestis, kad jie galės įstatymo nustatytais sąlygomis ir tvarka atkurti nuosavybės teises į išlikusį nekilnojamąjį turtą, o valstybė prisiėmė konstitucinę pareigą vykdyti (tęsti) pradėtą restituciją tol, kol nuosavybės teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą įstatymo nustatytais sąlygomis ir tvarka bus atkurtos visiems piliečiams, turintiems teisę atkurti nuosavybės teises (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. liepos 5 d. nutarimas). Be to, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, aiškindamas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnį, ne kartą yra konstatavęs, jo įstatymu nustatydamas nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo būdus, sąlygas ir tvarką, įstatymų leidėjas yra saistomas Lietuvos Respublikos Konstitucijos normų ir principų, inter alia Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio, įtvirtinančio nuosavybės teisių apsaugą, 29 straipsnio, garantuojančio asmenų lygiateisiškumą, konstitucinio teisinės valstybės principo, apimančio teisinį aiškumą, teisinį tikrumą, teisinį saugumą,	Neatsižvelgta. Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymas priimtas pabrėžiant Lietuvos Respublikos piliečių prieš okupaciją įgytų nuosavybės teisių galiojimą ir tęstinumą, teikiant prioritetą išlikusio nekilnojamojo turto grąžinimui natūra, ir tik jei šios galimybės nėra, teisingai už jį atlyginti (Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo preambulė, 1 straipsnis). Kita vertus, Lietuvos valstybė, siekdama bent iš dalies atkurti teisingumą, tai yra atkurti pažeistas nuosavybės teises, pasirinko ne <i>restitutio in integrum</i> , bet ribotą restituciją; teisingumo atkūrimas, kai savininkams kompensuojama už natūra negrąžinamą išlikusį nekilnojamąjį turtą, yra dvejopas: jis atkuriamas ir savininko, ir visos visuomenės atžvilgiu; okupacinės valdžios neteisėti veiksmai padarė milžinišką žalą ne tik savininkams, kurių nuosavybės teisės buvo paneigtos, bet ir visai visuomenei, visai valstybei; atkuriant teisingumą savininkų atžvilgiu, negali būti nepaisoma teisingumo visos visuomenės, kurios nariai yra ir šie savininkai, atžvilgiu; nuosavybės teisių atkūrimo procese turi būti siekiama asmenų, kuriems atkuriamos nuosavybės teisės, ir visos visuomenės interesų pusiausvyros (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 4 d. nutarimas). Valstybė, derindama visuomenės grupių – žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų ir piliečių, turinčių teisę atkurti nuosavybės teises į žemę, interesų pusiausvyrą, siekdama maksimaliai užtikrinti žemės ūkio paskirties žemės naudingųjų savybių apsaugą ir bent iš dalies apsaugoti žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, ilgą laiką naudojančių jų įdirbtus valstybinės žemės ūkio paskirties žemės plotus, teisę ir toliau šią žemę naudoti žemės ūkio veiklai, 2009 m. gruodžio 10 d. priėmė Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 ir 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą Nr. XI-543, kuriuo pakeista Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo

	<p>teisėtų lūkesčių apsaugą ir kitus reikalavimus; įstatymų leidėjas taip pat yra saistomas kitų Lietuvos Respublikos Konstitucijos normų ir principų (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. rugpjūčio 23 d., 2010 m. gruodžio 22 d., 2013 m. gegužės 30 d., 2014 m. spalio 30 d. nutarimai).</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bei įvertinant tai, kad Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIII-266 (toliau – Įstatymo projektas) keičiamas Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 4 straipsnio 13 dalies teisinis reguliavimas bus taikomas vienai asmenų grupei, t. y., tam tikras sąlygas atitinkantiems žemės ūkio veiklos subjektams, turintiems teisę į perduodamą nuosavybės neatlygintinai lygiavertį plotą turėtam žemės plotui žemė, bei tai, jog priėmus Įstatymo projektą skirtingose padėtyse atsidurtų asmenys, atitinkantys Įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje numatytas sąlygas, taikomas nuo 2004 m. rugpjūčio 7 d. iki 2017 m. balandžio 30 d., ir asmenys, kuriems būtų taikomas Įstatymo projekto teisinis reguliavimas, manytina, kad Įstatymo projektu galėtų būti neužtikrinami visų, teisę į perduodamą nuosavybės neatlygintinai lygiavertį plotą turėtam žemės plotui žemę turinčių asmenų teisėti lūkesčiai bei lygiateisiškumas. Siūlytina išvardintais aspektais įvertinti Įstatymo projektą ir atitinkamai patikslinti projektą.</p>	<p>(toliau – Atkūrimo įstatymas) 4 straipsnio 13 dalis, nustatant joje, kad laisvos žemės fondo žemė, kurią nuo 2004 m. rugpjūčio 7 d. naudoja valstybės paramos įsigyjant žemės ūkio paskirties žemę subjektai, atitinkantys Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo laikinojo įstatymo 2 straipsnyje nurodytas sąlygas, gali būti perduodama nuosavybės neatlygintinai lygiavertį plotą turėtam žemės plotui tik šiems piliečiams. Tačiau dėl šioje nuostatoje įtvirtinto konkretaus laiko atskaitos taško, ši nuostata neapsaugo minėtos teisės tų asmenų, kurie valstybinę žemę žemės ūkio veiklai pradėjo naudoti po 2004 m. rugpjūčio 7 d. ir naudoja ją iki šiol, nors šie asmenys taip pat šią žemę naudoja jau ilgą laiką ir yra investavę į šios žemės būklės gerinimą, našumo didinimą ir žemės ūkio paskirties žemės naudingųjų savybių išsaugojimą.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manytina, kad kaip tik šiuo metu galiojanti Atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 13 dalis galimai pažeidžia Konstitucijoje įtvirtintą lygiateisiškumo principą, nes asmenys, kurie valstybinę žemę žemės ūkio veiklai pradėjo naudoti po 2004 m. rugpjūčio 7 d. ir naudoja ją iki šiol, nors šie asmenys taip pat šią žemę naudoja jau ilgą laiką ir yra investavę į šios žemės būklės gerinimą, našumo didinimą ir žemės ūkio paskirties žemės naudingųjų savybių išsaugojimą, yra blogesnės padėties nei asmenys, kurie šią žemę pradėjo naudoti iki 2004 m. rugpjūčio 7 d.</p> <p>Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII-266 (toliau – Įstatymo projektas) iš esmės nekeičia 2009 m. gruodžio 10 d. priimto Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 ir 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. XI-543 tikslo, kuriuo buvo siekiama bent iš dalies apsaugoti žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, ilgą laiką naudojančių jų įdirbtus valstybinės žemės ūkio paskirties žemės plotus, teisę ir toliau šią žemę naudoti žemės ūkio veiklai.</p> <p>Svarbu pažymėti ir tai, kad Įstatymo projektu pakeista Atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 13 dalis nebūtų taikoma sprendžiant dėl išlikusio nekilnojamojo turto grąžinimo natūra.</p>
<p>2. Taip pat atkreiptinas dėmesys, jog Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje kalbama apie ne trumpesnę nei 3 metų nepertraukiamo laisvos žemės fondo žemės naudojimo terminą, tačiau šis terminas</p>		<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, vertindamas Vyriausybės programos teisinę galią ir reikšmę, 1998 m. sausio 10 d. nutarime konstatavo, jog Vyriausybės programa – Vyriausybės politinės-teisinės atsakomybės Seimui pagrindas. Tai yra teisinis</p>

	<p>galėtų būti suprantamas kaip nesuderinamas su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 3.5.2 papunktyje nurodomu, iki 2019 m. trečiojo ketvirčio atliktinu žemės gražinimo proceso užbaigimu. Kartu pastebėtina, jog Įstatymo projektu nėra apibrėžiama, nuo kurio momento galėtų būti skaičiuojamas Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje nurodomas ne trumpesnis nei 3 metų nepertraukiamo laisvos žemės fondo žemės naudojimo terminas, t. y., Įstatymo projekto teisinio reguliavimo priemonėmis numatomas galimai lex retro non agit principo neatitinkantis teisinis reguliavimas. Siekiant užtikrinti asmenų teisėtų lūkesčių apsaugą ir asmenų lygiateisiškumą, siūlytina išvardintais aspektais įvertinti Įstatymo projektą ir patikslinti projektą.</p>	<p>dokumentas, kuriame išdėstytos tam tikro laikotarpio valstybės veiklos gairės. Kartu ne mažiau svarbi yra jos, kaip teisinės formos, lemiančios Vyriausybę formuojančių institucijų veiksmus ir užtikrinančios Vyriausybės bei šių institucijų tarpusavio sąveiką, reikšmė. Vyriausybės programa nustato valstybės ekonominės ir socialinės veiklos tikslus bei kryptis, bet ne bendro pobūdžio elgesio taisyklės, skirtas individualiais požymiais neapibūdintų asmenų grupei.</p> <p>Be to, svarbu pažymėti ir tai, kad Atkūrimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1–5 punktuose nurodyti asmenys pripažįstami pretendентаis, turinčiais teisę atkurti nuosavybės teises į žemę, jeigu jie yra Lietuvos Respublikos piliečiai, Atkūrimo įstatymo nustatytu laiku pateikė prašymus atkurti nuosavybės teises, pilietybę patvirtinančius dokumentus ir nuosavybės teises bei giminystės ryšį su savininku patvirtinančius dokumentus. Įstatymų leidėjas, naudodamasis jam suteikta diskrecijos teise, prašymų atkurti nuosavybės teises, taip pat dokumentų, patvirtinančių šias teises bei giminystės ryšį su savininku, pateikimo terminus pratęsė keletą kartų, nustatydamas galutinius terminus: prašymų atkurti nuosavybės teises padavimui – iki 2001 m. gruodžio 31 d. (2001 m. rugpjūčio 3 d. Atkūrimo įstatymo Nr. IX-489 redakcija), nuosavybės teises bei giminystės ryšį su savininku patvirtinančių dokumentų pateikimui – iki 2003 m. gruodžio 31 d. (2003 m. birželio 19 Atkūrimo įstatymo Nr. IX-1634 redakcija). Pagal iki 2004 m. spalio 26 d. galiojusį teisinį reglamentavimą šie terminai buvo naikinamieji, t. y. piliečiai, praleidę nustatytą terminą pateikti prašymą atkurti nuosavybės teises ir minėtus dokumentus, nepriklausomai nuo terminų praleidimo priežasčių, neteko teisės į nuosavybės teisių atkūrimą pagal šį įstatymą. Tačiau pagal nuo 2004 m. spalio 26 d. galiojančios Atkūrimo įstatymo 10 straipsnio 1 ir 4 dalies redakcijos (2004 m. spalio 12 Atkūrimo įstatymo Nr. IX-2490 redakcija) nuostatas, šie terminai yra atnaujinamieji, t. y. piliečiams, praleidusiems nustatytą prašymų, nuosavybės teises bei giminystės ryšį patvirtinančių dokumentų pateikimo terminą dėl priežasčių, kurias teismas pripažįsta svarbiomis, praleistas terminas gali būti atnaujinamas.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manytina, jog Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje nurodyto ne trumpesnio nei 3 metų nepertraukiamo laisvos žemės fondo žemės naudojimo termino nėra pagrindo sieti su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 3.5.2 papunktyje nurodytu terminu.</p>
--	--	--